

4. Романенко Є. Комунікативна політика держави: теоретико-методологічний аналіз: монографія. Київ: Національна академія державного управління, 2014. 399 с.

5. Циганюк С. Правові засади взаємодії органів прокуратури із ЗМІ та громадськістю. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 10. С. 107-110.

Наталія ОБУШЕНКО,

професор кафедри цивільно-правових дисциплін Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент

ЩОДО ЗУПИНЕННЯ ДІЇ І ВИХОДУ УКРАЇНИ З МІНСЬКОЇ КОНВЕНЦІЇ ТА ПРОТОКОЛУ

01.12.2022 ухвалено Закон України № 2783-ІХ «Про зупинення дії та вихід з Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах та Протоколу до Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах від 22 січня 1993 року».

Дане рішення являється закономірним з приводу збройної агресії рф проти України з ціллю відокремлення від СНД та обмеження договірно-правових зобов'язань у рамках цього утворення, центром координації якого є держава-агресор та основні держави-учасниці тобто держави, які не висловлювали осуд щодо збройної агресії рф проти України, не піддержували або утрималися від голосування стосовно Резолюції Генеральної асамблеї ООН від 02 березня 2022 року щодо агресії рф проти України.

Відповідно до повідомленням Міністерства закордонних справ України дію Мінської конвенції та Протоколу до неї зупинено з 27.12.2022 у відносинах з російською федерацією та республікою білорусь (з дати повідомлення Виконавчого комітету СНД як депозитарія Мінської конвенції). У відносинах з Азербайджаном, Вірменією, Грузією, Казахстаном, Киргизстаном, Молдовою, Таджикистаном, Туркменістаном і Узбекистаном Мінська конвенція, діяла до 29.12.2023 – дати виходу України з неї (відповідно до повідомлення депозитарія Мінської конвенції від 05 січня 2023 року).

З дати зупинення дії Мінської конвенції до документів, виданих на території росії і білорусі, при їх пред'явленні на території України повинна застосовуватися вимога засвідчення апостилем згідно з Конвенцією, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів, 1961 року, яка є чинною у відносинах України з росією і білоруссю. Офіційні документи, видані в Україні, для використання в росії та білорусі підлягають засвідченню апостилем органами, визначеними постановою Кабінету Міністрів України від 18 січня 2003 р. № 61 (з урахуванням змін, внесених постановою КМУ від

24.06.2023 № 629) [1].

Апостіль — спеціальний штамп, за допомогою якого засвідчується дійсність печаток та підписів осіб, це підтвердження на офіційних документах підписів і печаток апостилом [2, с. 79], що сприяє зробити документи чинними відповідно до Гаазької конвенції (до якої Україна приєдналась 10 січня 2002 року) в усіх країнах-учасниках.

Після виходу з Мінської конвенції офіційні документи, видані компетентними органами/особами Казахстану, Таджикистану, Вірменії, Киргизстану прийматимуться в Україні за умови їх засвідчення апостилом згідно з Конвенцією 1961 року, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів, а офіційні документи, видані компетентними органами/особами Азербайджану і Туркменістану, прийматимуться в Україні за умови їх консульської легалізації, якщо до того часу міжнародними договорами не буде передбачено інше.

У відносинах з Молдовою, Грузією та Узбекистаном застосовуватимуться відповідно: Договір (1993 року) між Україною і Республікою Молдова про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах, Договір (1995 року) між Україною і Республікою Грузія про правову допомогу та правові відносини у цивільних та кримінальних справах, Договір між Україною і Республікою Узбекистан (1998 року) про правову допомогу і правові відносини у цивільних і сімейних справах, які містять положення про звільнення документів, виготовлених або засвідчених на території однієї з Договірних Сторін, від вимоги спеціального засвідчення.

Водночас, 04 лютого 2023 року було прийнято постанову Кабінету Міністрів України № 107 «Деякі питання прийняття на території України під час воєнного стану документів, виданих уповноваженими органами іноземних держав».

Пунктом 1 цієї Постанови передбачено, що під час воєнного стану та протягом шести місяців після його припинення або скасування документи, виготовлені або засвідчені на території іноземних держав установою або спеціально на те уповноваженою особою в межах їх компетенції за установленою формою і скріплені гербовою печаткою, приймаються на території України без спеціального посвідчення (консульської легалізації, проставлення апостиля тощо) у разі, коли станом на 24 лютого 2022 року такі документи приймалися на території України без спеціального засвідчення [3].

Постанова не обумовлює застосування передбаченого в ній правила датою видачі документів, а лише існуванням станом на 24 лютого 2022 року практики прийняття таких документів на території України без спеціального засвідчення.

Практику застосування положень міжнародних договорів України в частині звільнення офіційних документів від легалізації або будь-якого додаткового засвідчення було досліджено Мін'юстом України спільно з МЗС

України у 2019-2021 роках та узагальнено у листі-роз'ясненні Мін'юсту [4].

Слід зазначити, що Україна стала учасницею Європейської конвенції (1968 року) щодо скасування легалізації документів, складених дипломатичними агентами чи консульськими посадовими особами, яка гарантує звільнення від легалізації документів, складених дипломатичними агентами чи консульськими посадовими особами Договірних Сторін, до яких відносяться: Республіка Австрія, Королівство Бельгія, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії, Федеративна Республіка Німеччина, Грецька Республіка, Ірландія, Королівство Іспанія, Італійська Республіка, Республіка Кіпр, Князівство Ліхтенштейн, Велике Герцогство Люксембург, Республіка Мальта, Королівство Нідерландів, Королівство Норвегія, Республіка Польща, Португальська Республіка, Республіка Молдова, Республіка Румунія, Турецька Республіка, Французька Республіка, Чеська Республіка, Швейцарська Конфедерація, Королівство Швеція, Естонська Республіка.

Таким чином, завершальним днем чергового п'ятирічного періоду дії Конвенції 1993 року для України являється 18 травня 2024 року. Конвенція 1993 року з 19 травня 2024 року буде визнана припиненою стосовно України щодо відносин з усіма її сторонами. Правове співробітництво у цивільних і кримінальних справах з відповідними державами-учасницями Конвенції 1993 року, після виходу України з Конвенції буде реалізовуватись на основі двосторонніх міжнародних договорів України та багатосторонніх міжнародно-правових інструментів, що функціонують в межах Гаазької конференції з міжнародного приватного права, Ради Європи, ООН, діючих у відносинах з відповідними державами. Співпраця судів та інших компетентних органів у цивільних і кримінальних справах при відсутності міжнародного договору буде відбуватися у відповідності з внутрішнім законодавством на підставі принципу взаємності.

1. Про надання повноважень на проставлення апостиля, передбаченого Конвенцією, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів. Постанова Кабінету Міністрів України від 18 січня 2003 р. № 61 (зі змінами, від 24.06.2023 № 629). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/61-2003-%D0%BF#Text>.

2. 2.Обушенко Н.М. До проблеми визначення сутності та ознак трудового законодавства України. Прикарпатський юридичний вісник. 2019. № 4. С. 77-81.

3. Деякі питання прийняття на території України під час воєнного стану документів, виданих уповноваженими органами іноземних держав. Постанова Кабінету Міністрів України від 4 лютого 2023 р. № 107. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/107-2023-%D0%BF#Text>.

4. Щодо застосування міжнародних договорів України про правову допомогу в частині, що стосується скасування вимоги легалізації іноземних офіційних документів. Лист-роз'яснення Мін'юсту від 12.02.2021 № 1326/12.1.1/26-21. <https://minjust.gov.ua/files/general/2021/05/14/20210514105521-47.pdf>